

DZIAŁ VI

RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1—3 opracowano na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego według stanu w dniu 20 V 2002 r.

2. Dane zawarte w tabl. 4 i 5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych, z wyjątkiem osób przebywających za granicą. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych zamieszkałych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

3. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo (tabl. 1—5) stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), ale formalnie miały pracę;

2) za **bezrobotne** od 2001 r. uznano osoby, w wieku 15—74 lata (do 2000 r. — 15 lat i więcej), które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy (do 2001 r. — w ciągu 30 dni).

CHAPTER VI

LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1—3 were compiled on the basis of the Population and Housing Census conducted as of 20 V 2002.

2. Data in tables 4 and 5 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is surveyed each week during the course of every quarter. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households selected on a random basis, excluding persons temporarily abroad. The survey does not include institutional households.

3. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive (tables 1—5) is job, i.e. performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons, who during the reference week:

- performed work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm or conducting a family-owned business,
- did not perform work (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), but formally had a job;

2) since 2001 **unemployed persons** are persons, aged 15—74 (until 2000 — 15 and more), who simultaneously fulfill three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a four week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work.

The unemployed also include persons who have found and were waiting to begin work within a 3-month period (until 2001 — 30-day period).

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

4. The **activity rate** is calculated as the share

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

4. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Stopę bezrobocia obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy.

5. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tabl. 4 i 5 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane zawarte w tabl. 6—14 opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych; patrz ust. 4 na str. 138,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);

of economically active persons in the total population (aged 15 and more) and in a given group.

The **employment rate** is calculated as the share of employed persons in the total population (aged 15 and more) and in a given group.

The **unemployment rate** is calculated as the relation of the number of unemployed persons to the total economically active population as well as to a given group.

5. Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sum of components in tables 4 and 5 can differ from the amount given in the item “total”.

Employment

1. Data in tables 6—14 were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.e. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land; see item 4 on page 138,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Data concerning **employment on a given**

5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);

6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Dane dotyczące **pracujących według stanu** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

4. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** według stanu:

1) w latach 1999—2001 wyszacowano przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w czerwcu 1996 r.;

2) w 2002 r. podano w dwóch ujęciach, tj.:

a) wyszacowano przy wykorzystaniu Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w czerwcu 1996 r. (licznik),

b) podano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2002 r. — według stanu w dniu 20 V (mianownik).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie w 2002 r. opracowane na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 różnią się od danych opracowanych na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r., gdyż w spisie 2002:

1) znacznie mniejsza liczba osób zadeklarowała pracę w swoim gospodarstwie rolnym;

2) do pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie zaliczono osób pracujących:

a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,

b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby.

5. Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

6. Dane o pracujących w tabl. 6, 7 i 14 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika. Natomiast w pozostałych tablicach dane prezentowane są według siedziby zarządu jednostki.

Dane grupowane według sekcji opracowano metodą przedsiębiorstw (do 2000 r. dane opracowywano zaliczając do odpowiednich sekcji części składowe jednostek prawnych zgodnie z ich rodzajem działalności).

7. Dane w tabl. 8—14 nie obejmują: fundacji,

day are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

4. Data concerning **persons employed on private farms in agriculture** on a given day:

1) in 1999—2001 estimated with the use of the results of Agricultural Census conducted in June 1996;

2) in 2002 were given in two formulations, i.e.:

a) estimated with the use of Agricultural Census conducted in June 1996 (numerator),

b) were given on the basis of the results of the Population and Housing Census, conducted in 2002 — as of 20 V (denominator).

Data on persons employed on private farms in agriculture in 2002, compiled on the basis of the 2002 Population and Housing Census, differ from the data compiled on the basis of the 1996 Agricultural Census because in 2002 census:

1) significantly fewer people declared to work on their farms;

2) the following employed persons were not included in the employed on private farms:

a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **only** for their own needs,

b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **only** or **mainly** for their own needs.

5. Data regarding employment do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

6. Data regarding employment in tables 6, 7 and 14 are presented by actual (permanent) workplace of employed person. However in other tables data are presented by seat of management of unit.

Data grouped according to sections were compiled using the enterprise method (until 2000 data were compiled by including parts of legal entities, based on the kind of activity, in the appropriate sections).

7. Data in tables 8—14 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons (in 1999 — companies of natural persons employing up to 9 persons).

8. **Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work

stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (w 1999 r. — zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób).

8. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

9. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą zatrudnienia według stanu osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych.

10. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

11. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitacyjne.

a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. **Part-time paid employees in the main workplace** are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

9. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern the employment, on a given day, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees.

10. Outworkers are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.

11. Agents are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

12. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. **Terminated persons** are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed on a given day as of 31 XII (for 1999 — as of 30 IX) the previous year.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII (dla 1999 r. — w dniu 30 IX) z roku poprzedniego.

13. Dane o absolwentach szkół, którzy podjęli pracę po raz pierwszy dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).

14. Dane zawarte w tabl. 15—17 opracowano na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego według stanu w dniu 20 V 2002 r.

Bezrobocie

1. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst Dz. U. 2001 Nr 6, poz. 56, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem bezrobotnego należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczącą się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy, jeżeli:

- 1) ukończyła 18 lat (z wyjątkiem młodocianych absolwentów);
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna — 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, nie pobiera: zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub wychowawczego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samolistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie podjęła pozarolniczej działalności lub nie podlega — na podstawie odrębnych przepisów — obowiązkowi ubezpieczenia społecznego lub zaopatrzenia emerytalnego;
- 7) jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia co naj-

13. Data regarding school leavers who started to work the first-time concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).

14. Data in tables 15—17 were compiled on the basis of the Population and Housing Census conducted as of 20 V 2002.

Unemployment

1. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law on Employment and Combating Unemployment, dated 14 XII 1994 (uniform text Journal of Laws 2001 No. 6, item 56, with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other income-generating work, able to work and ready to accept full-time employment, not attending any full-time school and registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, if the person:

- 1) is aged 18 or more (excluding juvenile school-leavers);
- 2) is aged less than 60 (for women) or less than 65 (for men);
- 3) did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, does not receive: a pre-retirement benefit, a pre-retirement allowance, a rehabilitation benefit, an sick, maternity or child-care benefit;
- 4) is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;
- 5) is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;
- 6) did not undertake non-agricultural activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or a retirement provision;
- 7) is disabled but is able to work at least half the full work-time required within a given occupation or service;
- 8) is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;

wia pozwala na podjęcie zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie;

8) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;

9) nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia z innego tytułu niż zatrudnienie lub inna praca zarobkowa;

10) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego, stałego wyrównawczego, gwarantowanego zasiłku okresowego lub renty socjalnej.

Od 1997 r. za bezrobotnego nie uważa się osoby odbywającej szkolenie oraz staż u pracodawcy.

2. Za absolwenta zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotnego uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia: szkoły ponadpodstawowej (zasadniczej — zawodowej i średniej), policealnej, wyższej, specjalnej, kursów przygotowania zawodowego w ramach Ochotniczych Hufców Pracy trwających co najmniej 12 miesięcy, dziennych kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące oraz osobę niepełnosprawną — od dnia uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu.

3. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. W 2002 r. do obliczenia stopy bezrobocia rejestrowanego przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą dane z licznika; patrz ust. 4, pkt 2a) na str. 138.

Warunki pracy

1. Warunki pracy jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy.

Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia:

1) obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz gospodarki łowieckiej), rybactwo i rybactwo (bez rybactwa w wodach morskich), górnictwo i kopalnictwo, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, budownictwo, handel i naprawy, transport, gospodarka magazynowa i łączność, ob-

9) *is not earning a monthly income exceeding half the minimum wage and salary from sources other than employment or income-generating work;*

10) *is not receiving, on the basis of social welfare regulations, a permanent benefit, a permanent compensatory benefit, a guaranteed temporary benefit or a disability welfare pension.*

Since 1997, a person attending training as well as an internship with the employer is not considered unemployed.

2. A school-leaver registered in a powiat labour office as unemployed is a person who has, within the last 12 months graduated from: any school above the primary level (basic vocational and secondary), post-secondary, higher education institution, a special school, has completed a minimum of 12 months of vocational training courses within the framework of Voluntary Labour Corps or has completed a minimum of 24 months of daily vocational training courses as well as disabled persons — from the day of acquiring qualifications to work in a given occupation.

3. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. In 2002, the number of employed persons, including data from the numerator was taken for calculating the registered unemployment rate; see item 4, point 2a) on page 138.

Work conditions

1. Work conditions include a group of factors appearing in the working environment deriving from the process of work and factors connected with performing work.

Information regarding **persons working in hazardous conditions** i.e., with substances hazardous to health, concerns persons:

1) *employed by entities included in the sections: agriculture, hunting and forestry (excluding private farms in agriculture and hunting), fishing (excluding sea-fishing), mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supply, construction, trade and repair, transport, storage and communication, real estate, renting and business activities (in regard to com-*

śługa nieruchomości i firm; nauka (w zakresie informatyki i działalności pokrewnej oraz prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych), edukacja (w zakresie szkolnictwa wyższego), ochrona zdrowia i opieka społeczna (bez opieki wychowawczej i społecznej), pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna (w zakresie odprowadzania ścieków, wywozu odpadów, usług sanitarnych i pokrewnych);

- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkujące, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

2. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych dotyczą:

- 1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 V 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego, pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonującym stale ciężkie lub uciążliwe prace na otwartej przestrzeni w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach;
- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 V 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. Nr 60, poz. 279);
- 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów;
- 4) dodatków pieniężnych wypłacanych pracownikom wykonującym pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych, jeżeli odpowiednie przepisy przewidują możliwość ich wypłacenia;
- 5) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej;
- 6) dodatkowych urlopów (płatnych);
- 7) innych uprawnień, np. możliwość wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.

3. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Informacje o wypadkach

puter and related activities and research and experimental development on natural sciences and engineering), education (in regard to higher education), health and social work (excluding social work activities), other community, social and personal service activities (in the scope of sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities);

- 2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

2. Benefits due to work in hazardous conditions particularly strenuous comprise:

- 1) prophylactic according to the decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279), strengthening free meals, served within the range of special nourishment for the employed permanently performing work particularly hazardous for health, permanently maintaining hard or strenuous outdoor work in the winter, performing other work exposing body to overcooling as well as for people performing work in particularly hard conditions;
- 2) drinks according to decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279);
- 3) other nourishment served on the basis of branch labour agreements or other regulations;
- 4) monetary benefits paid for work in hazardous or strenuous conditions providing that adequate regulations allow such payments;
- 5) shorter working hours i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group;
- 6) additional vacation (paid);
- 7) other benefits e.g. earlier retirement.

3. Information regarding accidents at work also includes accidents considered equivalent to accidents at work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

An accident at work is a sudden event resulting in the injury of a person, caused by an outside factor, which occurred during or in connection with an employee performing: normal tasks,

przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz u osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika: zwykłych czynności, poleceń przełożonych, czynności wykonywanych w interesie zakładu pracy, również bez polecenia, a także w czasie pozostawania w dyspozycji zakładu pracy, w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na **równi z wypadkami przy pracy** traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- w związku z odbywaniem służby w zakładach i resortowych formacjach samoobrony albo w związku z przynależnością do obowiązkowej lub ochotniczej straży pożarnej działającej w zakładzie pracy,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające w zakładzie pracy organizacje, np. zawodowe.

Za **jeden wypadek przy pracy** liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak i zbiorowym.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** traktuje się wypadek, któremu, w wyniku tego samego zdarzenia w danym zakładzie, uległy co najmniej 2 osoby.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej

orders of superiors, tasks in the interest of the company (including employee initiated) as well as while an employee is at the company's disposal or while travelling between the company's head office and the workplace as defined in the work agreement.

Accidents considered equivalent to accidents at work include accidents which occur:

- during a business trip,
- in connection with performing service in company or institutional security units or in connection with serving as a member of an obligatory or voluntary fire-brigade operating in a company,
- while performing tasks for organizations operating in the company, e.g., trade unions.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or a mass accident, is counted as a single accident at work.

Mass accident at work is an accident in which at least two people were injured as a result of the same event in a given workplace.

A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Accidents at work are classified, i.e., according to the **events** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

5. **Accidents at work on private farms in agriculture** concern only those accidents for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

6. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards

kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

5. Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

6. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

7. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to należne pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby, wypłaty:

- 1) odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika;
- 2) odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy;
- 3) świadczeń wyrównawczych wypłaconych pracownikom, którzy wskutek wypadku przy pracy doznali stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (co najmniej w 20%) i w związku z tym osiągają wynagrodzenia zmniejszone co najmniej o 10% (z wyłączeniem pracowników pobierających rentę inwalidzką);
- 4) dodatków wyrównawczych z tytułu przeniesienia do innej pracy wskutek objawów choroby zawodowej, trwającej do 3 miesięcy (w niektórych przypadkach do 6 miesięcy), jeżeli przeniesienie do innej pracy powoduje obniżenie wynagrodzenia;
- 5) zasiłków wyrównawczych wypłacanych (w okresie do 24 miesięcy) pracownikom ze zmniejszoną sprawnością do pracy, których wynagrodzenie uległo obniżeniu, wskutek poddania się rehabilitacji zawodowej w celu adaptacji lub przyuczenia do określonej pracy.

occurring in the working environment or properties of performed work.

7. Compensations for injuries and occupational diseases due to employees who lost their health as a result of occupational accident or occupational disease or to family members of employees who died because of such accident or disease are payments of:

- 1) *compensations for permanent or long-duration loss of health or death of employee;*
- 2) *compensations for things lost or damaged because of occupational accident;*
- 3) *compensatory benefits paid employees who permanently or temporarily lost their health (no less than 20%) because of occupational accident and due to that receive payments diminished by at least 10% (excluding employees receiving disability pension);*
- 4) *compensatory benefits due to a job change because of symptoms of occupational disease, lasting up to 3 months (in some cases up to 6 months), if moving to another job causes decline in remuneration;*
- 5) *compensatory benefits paid (in the period up to 24 months) workers with lower working ability whose remuneration declined due to occupational rehabilitation in order to adapt or train for a particular job.*